דְּלֵי צִיפְּתָא - הרים רבי יהודה את המחצלת שהיה יושב עליה, ונעשה נס ונתמלא כל המקום בזהובים, וְאָמַר לֵיהּ לְשִׁלּוּחָא של הנשיא, חֲזִי מַאי אִיכָּא – ראה כמה עושר יש לי, מֵיהוֹ לָא נִיחָא לִי דְּאִיתְהֲנֵי בְּהָדֵין עָלְמָא – אך מכל מקום איני רוצה ליהנות בעולם הזה.

אגב, מספרת הגמרא על רבי עקיבא שאף הוא היה עני:

רַבִּי עֲקִיבָא, אִיתְקַדְּשַׁת לֵיהּ רחל בְּרַתֵּיהּ (דְּבַר) דְּכַלְבָּא שָׁבוּעַ – נתארסה לו בתו של כלבא שבוע, כאשר שָׁמַע (פַּר) כַּלְבָּא שָׁבוּעַ מכך, אֲדָרֵהּ חֲנָאָה מְכָל נְכְסֵיהּ הדיר אותה מליהנות מכל נכסיו. אַזְלָא וְאִיתְנַסְּיָכָה לֵיהּ – בכל זאת הלכה ונישאה לו בְּסֵיתְוָא – בימות החורף. חֲוָה גָּנוּ – היו שוכבים בֵּי תִּיבְנָא – בבית התבן, מרוב עניותם. חֲוָה קָא מְנַקֵּיט לֵיהּ תִּיבְנָא מִן מְזָיֵיהּ – והיה רבי עקיבא מלקט את התבן שנאחז בשערותיה, אָמַר לָהּ רבי עקיבא לאשתו אִי חֲוַאי לִי – אם יהיה לי כסף, רְמִינָא לִיךְ יְרוּשָׁלַיִם דְּדַהֲבָא – אעשה לך תכשיט של זהב שמצויר בו ירושלים.

אָתָא אֵלִיָּהוּ כדי לנחמם, אִידְּמֵי לְהוֹן כָּאֳנָשָׁא – והיה נדמה להם כאיש. וְקָא קָרֵי אִבָּבָא – וקרא להם מפתח הבית, אָמַר לְהוּ, חָבוּ לִי פּוּרְתָּא דְּתִיבְנָא – תנו לי מעט תבן, משום דְּיָלְדַת אִתְּתִי – שאשתי ילדה, וְלֵית לִי מִידְּעָם לְאַגּוּנָהּ – ואין לי לתת לה שום דבר שתשכב עליו, אָמַר לָהּ רַבִּי עֲקִיבָא לְאִנְתְּתֵיהּ – לאשתו, חֲזִי גַּבְרָא – ראי אדם זה, דַּאֲפִילּוּ תִּיבְנָא לָא אִית לֵיהּ – שאפילו תבן אין לו.

הגמרא מספרת כיצד הלך רבי עקיבא ללמוד תורה:

אָמְרָה לֵיהּ – רחל לרבי עקיבא בעלה, זִיל לְחֵוֵי בֵּי רַב – לך לבית המדרש ללמוד תורה, אָזַל – הלך רבי עקיבא לבית המדרש, ועסק בתורה תְּרֵתֵי סְרֵי שְׁנִין – שתים עשרה שנה קַמֵּי [לפני] דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ.

לְמִשְׁלַם תְּרֵתֵי סְרֵי שְׁנִין – לסוף שתים עשרה השנים שעסק בתורה, קָא אָתָא לְבֵיתֵיהּ – בא רבי עקיבא לביתו, שָׁמַע מִן אֲחוֹרֵי בֵּיתֵיהּ – עמד מאחורי ביתו ושמע דְּקָאָמַר לָהּ חַד רָשָׁע לְדִבְיָתְהוּ – שרשע אחד אומר לאשתו, שַׁפִּיר עָבֵיד לִיךְ אֲבוּךְ – טוב עשה לך אביך, שלא רצה שתינשאי לרבי עקיבא ומשום כך אסר עליך את כל נכסיו. חָדָא – הסיבה הראשונה שלא היה לך להנשא לו היא, כיון דְּלָא דָּמֵי לִיךְ – אינו דומה לך, שאינו מגיע ממשפחה חשובה כמותך, וְעוֹד שגרמת לעצמך סבל כשנשאת לו, שהרי [שַׁכָּךְ] אַרְמְלוּת חַיּוֹת כּוּלְּהוֹן שְׁנִין – השאיר אותך במשך כל שנים אלו לבדך 'אלמנה חיה', כלומר אשה עגונה שלא מת בעלה. אָמְרָה לֵיהּ רחל לאותו רשע, אִי צָאֵית לְדִילִי – אם היה שומע לי, הֵייתִי אומרת לו שלֵיחֵוי תְּרֵתֵי סְרֵי שְׁנִין אַהַרְנֵיתָא – שיהיה בבית המדרש וילמד תורה עוד שתים עשרה שנים אחרות. אָמַר רבי עקיבא, הוֹאִיל וְיָהֲבַת לִי רְשׁוּתָא – מכיון שהיא נתנה לי רשות ללמוד עוד שתים עשרה שנה, אֵיהֲדַר לַאֲחוֹרֵי – אחזור לאחורי ואשוב לבית המדרש כדבריה. הָדַר אָזַל – חזר והלך לבית המדרש, חֲוָה תְּרֵתֵי סְרֵי שְׁנֵי אַהַרְנֵיתָא – והיה עוד שתים עשרה שנים אחרות בבית המדרש ועסק בתורה. אחר כך כשחזר לביתו אָתָא בְּעַשְׂרִין וְאַרְבָּעָה אֲלָפִין זוּגֵי תַּלְמִידֵי – בא יחד עם עשרים וארבע אלף זוגות של תלמידים שהיו לו, נָפוֹק כּוּלֵּי עָלְמָא לְאַפֵּיהּ – יצאו כל הציבור לקבל את פניו וְאַף הִיא – אשתו, קָמַת לְמִיפַּק לְאַפֵּיהּ – קמה לצאת לקראתו, אָמַר לָהּ הַהוּא רְשִׁיעָא, וְאַתְּ לְהֵיכָא – ואת להיכן הולכת, והרי אין לך בגדים ראויים ללכת עמם לקבל את פניו, אָמְרָה לֵיהּ – לרשע, 'יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ' (משלי יב י) – יודע הוא שנצטערתי בעבורו. אָתַת לְאִיתְחַוּוֵי לֵיהּ – באה להראות לפניו, קָא מַדְחֲקָן לָהּ רַבָּנָן – דחו אותה החכמים תלמידי רבי עקיבא שהיו שם, אָמַר לְהוֹן – אמר להם רבי עקיבא, הַנִּיחוּ לָהּ, לפי שהתורה שֶׁלִּי, וְהתורה שֶׁלָּכֶם – שלמדתם ממני, שֶׁלָּהּ הִוא – שייכים לה, לפי שהיא יעצה לי ללכת ללמוד תורה, ובזכותה כל לימודי ולימודכם.

שָׁמַע (פַּר) כַּלְבָּא שָׁבוּעַ שהגיע אדם גדול לעיר, אָתָא וְאִיתְּשִׁיל עַל נִידְרֵיהּ – בא וביקש שיתיר לו את נדרו, וְאִשְׁתְּרִי – והתירו לו את נדרו וְאִשְׁתְּרִי – והותר רבי עקיבא ליהנות מנכסיו.

הגמרא מספרת שלאחר השנים שרבי עקיבא היה עני נתעשר:

מֵן שִׁית מִילֵּי אִיעַתַּר רַבִּי עֲקִיבָא – משישה דברים נהיה רבי עקיבא עשיר: הדבר הראשון שממנו התעשר רבי עקיבא הוא, מִן כַּלְבָּא שָׁבוּעַ – כמבואר לעיל שנתן לו מנכסיו.

הדבר השני שממנו התעשר רבי עקיבא הוא, מִן אִילָא דְּסָפִינְתָּא – מאיל של ספינה. שהדרך היה דְּכָל סְפִינְתָּא עָבְדִין לֵיהּ מִן עֵינָא – לכל ספינה היו עושים דמות איל מעץ, לסימן שתהיה הספינה קלה בהליכתה כמו איל, והיו ממלאים אותו בדינרי זהב, זִימְנָא חָדָא – פעם אחת אַנְשֵׁיהּ – שכחו את האיל עַל כֵּיף יַמָּא – בחוף הים, אָתָא הוּא – בא רבי עקיבא וַאֲשְׁכְּחֵיהּ – ומצאו, ונתעשר מכך.

הדבר השלישי שממנו התעשר רבי עקיבא הוא. וּמִן גַּוָּזָא – תיבה שעשויה בכדי לתת בה את כל הממון שבספינה, דְּזִימְנָא חֲדָא יָהִיב – נתן רבי עקיבא אַרְבָּעָה זוּזֵי לְסַפּוּנָאֵי – ספנים, אָמַר לְהוּ, אַיְיתֵי לִי מַדְעָם – תביאו לי דבר כלשהו, וְלָא אַשְׁכַּחוּ – ולא מצאו אֶלָּא גַּוָּזָא – תיבה העשויה להצניע בה ממון, עַל כֵּיף יַמָּא – על חוף הים, אַתְיוּהָ לֵיהּ – והביאו אותה לו, אָמְרוּ לֵיהּ הספנים לרבי עקיבא, עָבִיד מָרְנָא עֲלֵיהּ – ימתין לנו אדוננו, עד שנמצא עוד דברים להביא לך אִישְׁתַּכַּח – נמצא דְּהָווּ כָּלֵי דִּינָרֵי – שהיתה התיבה מלאה בדינרים. ומספרת הגמרא מהיכן הגיעה תיבה זו, דְּזִימְנָא חָדָא מְטָבְעָת סְפִינְתָּא – שפעם אחת טבעה ספינה, וְכוּלֵּי עָלְמָא הָווּ מָחֵית בְּהַהוּא גַּוָּזָא – וכל הממון שהיה בספינה היה מונח בתיבה זו, וטבעה עמה, וְאִישְׁתַּכַּח בְּהַהוּא זִימְנָא – ומצאה רבי עקיבא באותו עת, ותיבה זו דְּמַן דִּסְרִיקְתָּא – היתה שייכת לאורחת ישמעאלים.

הדבר הרביעי שממנו התעשר רבי עקיבא הוא. וּמִן מַטְרוֹנִיתָא [־שרה נברית]. שפעם אחת הוצרכו רבי עקיבא ותלמידיו מעות, והלכו למטרוניתא ללות ממנה, אמרה המטרוניתא לרבי עקיבא, הריני מלוה לך את המעות, והקדוש ברוך הוא והים יהיו ערבים על הפרעון, וקבע רבי עקיבא זמן לפרעון החוב. כשהגיע הזמן לפרוע חלה רבי עקיבא ולא יכל לשלם את המעות, הלכה המטרוניתא לשפת הים ואמרה, רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שרבי עקיבא חולה ואינו יכול לבוא לפרוע את החוב, זכור שאתה ערב עבור הלואה זו ופרע לי אותה. עשה הקדוש ברוך הוא נס ונשתטית בתו של קיסר ונטלה ארגז מלא באבנים טובות ומרגליות וזרקה לתוך הים, והים סחף את הארגז עד שהגיע למקום שבו היתה המטרוניתא על שפת הים, מיד נטלה המטרוניתא את הארגז והלכה. לאחר ימים נתרפא רבי עקיבא ובא לפרוע למטרוניתא את חובו, אמרה לו המטרוניתא, הקדוש ברוך הוא שהוא הערב שלך כבר פרע לי את החוב, ונתן לי יותר ממה שלוית, וקח לך את מה שנתן לי יותר, ומאותו ממון שהחזירה לו התעשר רבי עקיבא.

הדבר החמישי שממנו התעשר רבי עקיבא הוא. וּמִן אִשְׁתּוֹ שֶׁל טַוְרְנוֹסְרוֹפוּס [־אדון ששמו היה רופוס]. שהיה רבי עקיבא מתווכח עמו לפני הקיסר בפסוקי התורה ומנצחו. פעם אחת בא לביתו והיה סר וזעף, שאלה אותו אשתו מדוע פניך זועפים, אמר לה מפני רבי עקיבא שמקנטרני בדברים. אמרה לו אשתו תן לי רשות להכשילו בדבר עבירה, שהרי אלהיהם של אלו שונא זימה, ויענישו אם יחטא עמי. נתן לה רשות, והלכה והתקשטה ובאה לפני רבי עקיבא, כשראה אותה רבי עקיבא, רקק צחק ובכה. שאלה אותו מדוע עשית שלושה דברים אלו, אמר לה שתי דברים שעשיתי אפרש לך, ואת השלישי לא אפרש. רקקתי לפי שבאת מטיפה סרוחה, ובכיתי על יופייך שעתיד להתבלות בקרקע. והטעם ששחק, הוא מפני שראה ברוח הקודש שעתידה להתגייר ולהנשא לו, ולא רצה להודיעה דבר זה. שאלה אותו האם יכולה אני לחזור בתשובה, אמר לה רבי עקיבא הן, הלכה ונתגיירה ונשאת לו, והכניסה לו הרבה ממון.

הדבר השישי שממנו התעשר רבי עקיבא הוא. וּמִן קְטִיעָא בַּר שָׁלוֹם. שהיה קיסר ששנא את היהודים, ורצה להרגם, ושאל את חשובי המלכות, מי שעלה לו בשר מת ברגלו ומצטער, האם יקטע את רגלו ויחיה או שיניחנה ויצטער, אמרו לו חשובי המלכות יקטענה ויחיה, כלומר אף אתה שאתה מצטער מהיהודים עליך להרגם. אמר קטיעא בר שלום, אינך יכול לעשות זאת משום שהיהודים נמשלו לרוחות השמים, שנאמר (זכריה ב י) 'כִּי כְּאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם פֵּרַשְׂתִּי אֶתְכֶם', וכמו שהעולם אינו יכול להתקיים ללא רוחות כך גם אינו יכול להתקיים ללא היהודים, ועוד שאם תהרוג אותם יקראו למלכותך מלכות קטועה. אמר הקיסר אמרת דברים נכונים, אלא שחוק המלכות הוא שמי שמנצח את המלך בויכוחו כולאים אותו בבית מלא עפר עד שמת שם. כשנטלו אותו והלכו לבית העפר, עברה מטרוניתא ואמרה לו חבל על הספינה שעוברת ללא מכס, כלומר מכיון שממילא אתה הולך למות בעבור היהודים היית צריך להתגייר, הלך והפיל את עצמו על ראש ערלתו ומל את עצמו, ואמר הנה שילמתי מכס וכעת אני יכול לעבור. כשזרקו אותו לבית העפר אמר שנותן את כל נכסיו לרבי עקיבא וחביריו, עמד רבי עקיבא ודרש שנתכוין לתת לו חצי ובחצי האחר יחלקו כל חביריו, וכמו שמצאנו לגבי לחם הפנים שכתוב (שמות כה ט) 'וְהָיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו' והכוונה מחצה לאהרן ומחצה לבניו כדאיתא ביומא (יז:), וממעות אלו נתעשר רבי עקיבא:

הגמרא מביאה עוד מעשה על ספנים, הדומה למעשה הספנים המובא לעיל:

רַב נַחְמָן יְהִיב אַרְבָּעָה זוּזֵי לְסַפּוּנָאֵי - נתן ארבעה זוזים לספנים, לְאַתּוּיֵי בְּהוֹן מֵיָדָעֵם – להביא לו בהם דבר, וּלְא אַשְׁכַּחוּ – ולא מצאו הספנים דבר ששוה להביאו, אַתְיוּהּ לֵיהּ בְּהוֹן קוֹפָא – הביאו לו בהם קוף, אִישְׁתְּמִיט – השתמט הקוף מידיהם וברח, עַל לְחָרְתָא – ונכנס לחור, חָפְרוּ בַּתְרֵיהּ – חפרו הספנים אחריו בכדי להוציאו מהחור, אַשְׁכְּחוּהָ דְּרָבִיעַ עַל מַרְגָּלְיָיתָא – ומצאו אותו רובץ על מרגליות, אַיְיתִינוּן לֵיהּ כּוּלְּהוֹן – הביאו הספנים לרב גמדא את כל המרגליות שנמצאו.

הגמרא מספרת מעשה המוכיח שהתורה מתקיימת במי שדעתו שפלה:

אָמְרָה לֵיהּ בַּת קֵיסָר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה, תּוֹרָה מְפוֹאָרָה בְּכֵלִי מְכוֹעָר – כלומר אין מן הראוי שתלמיד חכם כמוך יהיה מכוער. אָמַר לָהּ רבי יהושע בן חנניה לבת הקיסר, לְמַדֵּי מַבַּית אֲבוּךְ – הקיסר, שאף הוא נותן דבר חשוב בכלי מכוער, שהרי בַּמֶּה מְנִיחִין יַיִן בבית אביך הקיסר, אָמְרָה לֵיהּ בתו של הקיסר, בְּמָאנֵי דְּפַחְרָא – בכלי חרס. אָמַר לָהּ רבי יהושע בן חנניה, כּוּלֵּי עָלְמָא – כל העולם, מניחים את היין בְּפַחְרָא – בכלי חרס, וְאַף אַתּוּן – האם גם אתם תניחו את היין בְּמָאנֵי דְּפַחְרָא – בכלי חרס שאינם חשובים. אַתּוּן – אתם שהינכם חשובים, אַחְיתוּן – תניחו את היין בְּמָאנֵי דְּכַסְפָּא וְדַהֲבָא – בכלי כסף וזהב, כראוי לכם. אָוְלַת – הלכה בת הקיסר וְרַמַת חַמְרָא – והטילה את היין בְּמָאנֵי דְּכַסְפָּא וְדַהֲבָא – בכלי כסף וזהב, וְחָרֵי – והחמיץ היין. אָמַר לָהּ רבי יהושע בן חנניה, אַהּ אוֹרַיְיתָא כֵּן – אף התורה דרכה להמצא באנשים מכוערים כדוגמת כלי חרס. שאלה אותו בת הקיסר, וְהָאֵיכָא שַׁפִּירִין וּגְמִירִין – והרי יש אנשים נאים הלומדים תורה, אָמַר לָהּ רבי יהושע בן חנניא לבת הקיסר, אִי חָווּ סָנוּ – אם אנשים חכמים אלו היו מכוערים, חָווּ גְּמִירִין טָפֵי – היו לומדים יותר.

הגמרא מספרת עוד מעשה מענין זה:

הַהִיא דְּאָתְיָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב יְהוּדָה מִנַּהַרְדְּעָא לְדִינָא – היתה אשה שבאה לפני רב יהודה מנהרדעא, וְאִיתְחַיְיבַת מָן דִּינָא – ונתחייבה בדין. אָמְרָה לֵיהּ האשה שנתחייבה בדין לרב יהודה, וכי שְׁמוּאֵל רַבָּךְ הָכִי דָּנֵן – האם שמואל רבך היה דן כמו שאתה דנת אותי. אָמַר לָהּ רב יהודה לאשה, האם יָדַעְתְּ לֵיהּ – האם את מכירה אותו, אָמְרָה לֵיהּ האשה, אִין – כן, וכך הוא נראה, גּוּצָא – נמוך, וְרַכָּה כְּרֵישֵׁיהּ – ובטנו גדולה, אוּכָּם – מראהו שחור, וְרַכָּה שִׁנַּיְיהּ – ושיניו גדולות. אָמַר לָהּ רב יהודה לאשה, לְבַוּוְיֵיהּ קָאָתֵית – לבזות את שמואל באת, תֵּיחֲוֵי הַהִיא אִתְּתָא בְּשַׁמְתָּא – תהיה אשה זו בנידוי, פָּקְעָה וּמַתָּה – התמוטטה האשה ומתה.

שנינו במשנה, שאם אמר קונם תבשיל שאיני טועם, אסור במעשה קדרה רך ומותר בעבה, וּמוֹתָר בְּבֵיצָה טוּרְמִיטָא:

מבררת הגמרא, מַאי בֵּיצָה טוּרְמִיטָא – מהי ביצה טורמיטא, אָמַר שְׁמוּאֵל, עֲבֵדָא דְּעָבִיד לָהּ – עבד שיודע להכין ביצה טורמיטא שָׁוֵי אַלְפָא דִּינָרֵי – שוה אלף דינרים, לפי שמלאכה קשה היא. ומפרש שמואל כיצד עושים אותה, לוקח ביצה וּמְעַיֵּיל לָהּ – ומכניס אותה אַלְפָא זִימְנֵי בְּמַיָּא חַמִּימֵי – אלף פעמים במים חמים, וְאַלְפָא זִימְנֵי בְּמַיָּא קָרִירֵי – ואלף פעמים במים קרים, עַד דְּמָתְווֹטְרָא – עד שהיא מתקטנת כִּי הֵיכִי דְּבָלְעָיְתָהּ – לגודל שיוכל אדם לבולעה בבת אחת ללא לעיסה, ותיבנס לגופו בשלימותה, וְאִם אִית בֵּיהּ – ואם לאדם הבולע אותה יש פצע במעיו קָרֵיךְ עָלָהּ – הפצע נדבק לביצה. וְכַד נָפְקָא וְאָתְיָא – ובשהביצה יוצאת מגופו כשמתפנה לצרכיו, היא יוצאת בשלימותה כשעליה הפצע, ולפי המראה שלה יָדַע אָסְיָא – יודע הרופא, מַאי סָמָא מְהַבְּעֵי לֵיהּ – איזה תרופה צריך לפצע זה, וּבְמַאי מְהַבְּשֵׁי – וכיצד יתרפא.

מספרת הגמרא, שְׁמוּאֵל כשהיה לו פצע במעיו, ורצה לבדוק את הפצע, כדי לדעת איזה תרופה הוא צריך בכדי להתרפאות, הֲוָה בָּדִיק נַפְשֵׁיהּ – היה בודק את עצמו, בְּקוּלְחָא – בדבר שנקרא קולחא [לפי שלא היה בקי בהכנת ביצה טורמיטא]. וכשבלע את הקולחא היה מפשפש כל מעיו לראות אם יש בהם כאב, והיו יסוריו כה גדולים, והיה מתעלף, עַד דְּמַסְתָּרְיָין אִינְשֵׁי בֵּיתֵיהּ עֲלֵיהּ שַׁעֲרֵיהוֹן – מרוב צער עליו היו אשתו ובני ביתו סותרים את קליעת שערותיהם.

הגמרא מביאה ענין נוסף בבירור מיני מאכלים:

נאמר בתורה (דברים כג כה) 'כִּי תָבֹא בְּכֶרֶם רֵעֶךָ וְאָכַלְתָּ עֲנָבִים כְּנַפְשְׁךָ שָׂבְעֶךָ'. דין תורה הוא, שפועל העוסק בכרם רעהו, רשאי לאכול בעת מלאכתו מהענבים שבכרם. ודרשו חכמיםכט, וכי איננו יודעים שאין בכרם אלא ענבים, ומה תלמוד לומר 'ענבים', אלא מכאן שאם היה הפועל עוסק בענבים לא יאכל בתאנים, היה עוסק בתאנים לא יאכל בענבים.

תָּנַן הָתָם – שנינו במשנה במסכת מעשרות (פ"ב מ"ח), פּוֹעֵל שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בִּכְלוּפְסִין – עובד במין תאנים הנקראים כלופסין, לֹא יֹאכַל בִּבְנוֹת שָׁבָע – לא יאכל ממין תאנים הנקרא בנות שבע, וכן אם היה עובד בִּבְנוֹת שָׁבָע, לֹא יֹאכַל בִּכְלוּפְסִין, שאף ששניהם מיני תאנים, מכל מקום נחשבים כשני מינים נפרדים, ולמדנו מהפסוק שהעושה במין זה לא יאכל ממין אחר.

מבררת הגמרא, מַאי כְּלוּפְסִין – מה הם כלופסין, מִינָא דְּתְאֵינֵי דְּעַבְרִין מִנְּהוֹן לְפָרֵי – מין תאנים שמכינים מהם תבשיל.

הגמרא מביאה מעשה בענין תבשילי תאנים:

המשך בעמוד קצב

הֲהוּא גַּבְרָא, דְּיָהֵב עֲבָדֵיהּ לְחַבְּרֵיהּ – שנתן עבד לחבירו, על מנת לְאַגְמוֹרֵיהּ – ללמדו, כיצד מבשלים אַלְפָּא מֵינֵי לַפְּדֵי – אלף סוגי תבשילים מתאנים. לבסוף אַגְמְרֵיהּ – לימדו לבשל רק תְּמַנֵּי מְאָה – שמונה מאות מיני תבשיל. הלך אותו אדם וְאַזְמְנֵיהּ לְדִינָא – והזמין את חבירו לדין תורה לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי – לפני רבי, על כך שלא קיים את הבטחתו ולא לימד את העבד לבשל אלף מיני תבשילים כי אם שמונה מאות. אֲמַר רַבִּי – התפלא רבי ואמר, אֲבוֹתֵינוּ שהיו בעת החורבן אָמְרוּ, נָשִׁינוּ [כשחנו] טוֹבָה - כלומר ידענו מאכלים ודברים טובים ושכחנו אותם, אָנוּ, שלא היינו כלל בעת החורבן, אֲפִילּוּ בְּעֵינֵינוּ לֹא רָאִינוּ – מעולם לא ידענו ששייך לעשות כל כך הרבה דברים טובים, וכיצד הינכם בקיאים בכל כך הרבה מיני מאכלים.

הגמרא מספרת על גודל עשירותו של רבי:

רַבִּי עֲבַד לֵיהּ הִילּוּלָא – עשה חתונה לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּרַבִּי, כָּתַב עַל בֵּית גְּנָנָא – נכתב על בית החופה, שְׁעָשְׂרִין וְאַרְבָּעָה אַלְפִין רִיפּוֹאִין דִּינָרִין – עשרים וארבע אלף ריבואות דינרים, נְפַקוּ עַל בֵּית גְּנָנָא דֵּין – יצאו בהוצאת סעודת נישואין זו, וְלֹא אַזְמְנֵיהּ לְבַר קַפָּרָא – ולא הזמין רבי את בר קפרא לחתונה. כעס בר קפרא ואָמַר לֵיהּ – לרבי, אִם לְעוֹשְׁרֵי רְצוֹנוֹ של הקדוש ברוך הוא, כָּךְ – משפיע הקדוש ברוך הוא כל כך הרבה טובה, לְעוֹשְׁשֵׁי רְצוֹנוֹ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שישפיע הרבה טובה. אַזְמְנֵיהּ – הזמינו רבי לחתונה, חזר וְאָמַר בר קפרא, אם לְעוֹשְׁשֵׁי רְצוֹנוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה כָּךְ – שמשפיע להם הקדוש ברוך הוא כל כך הרבה טובה, לָעוֹלָם הַבָּא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שישפיע להם הקדוש ברוך הוא הרבה טובה.

הגמרא מספרת בענין רבי ובר קפרא שהיה מבדחו:

יוֹמָא דְּמַחֲיֵיךְ בֵּיהּ רַבִּי – ביום שרבי היה מחייך, אָתְיָא פּוּרְעָנוּתָא לְעָלְמָא – היתה באה פורענות לעולם.

אָמַר לֵיהּ רבי לְבַר קַפָּרָא, בבקשה ממך לֹא תְּבַדֵּיחָן – אל תבדח אותי, וְיָהֵיבְנָא לָךְ – ובשכר זה אתן לך אַרְבַּעִין גְּרִיוֵי חִיטֵּי – ארבעים מדות של חטים. אָמַר לֵיהּ בר קפרא לרבי, לִיחֲוֵי מַר – יראה אדוני,